

บทบรรณาธิการ

คำถาม โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ย หากไม่ชำระหนี้หรือชำระไม่ครบถ้วน ขอให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยและทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ครบถ้วน ศาลวินิจฉัยให้โจทก์ชนะคดีเต็มตามฟ้องโดยให้ยึดทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาดชำระหนี้โจทก์ได้ แต่มิได้พิพากษาว่า หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ ดังนี้ โจทก์จะมีสิทธิบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๗๘/๒๕๕๑ โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันรับผิดชอบโจทก์โดยชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาค้ำประกัน และโจทก์ประสงค์บังคับจำนองเอาแก่ที่ดินตามฟ้อง อันเป็นการกล่าวอ้างว่าจำเลยทั้งห้าไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าว เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายสารบัญญัติ และเป็นคดีมีข้อพิพาท ดังนี้ เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งห้าเป็นคดีเข้าสู่ศาล ศาลย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติในการที่จะวินิจฉัยและพิพากษาคดี โดยหากวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งห้าเป็นฝ่ายผิดสัญญาต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามกฎหมายสารบัญญัติ ก็ย่อมพิพากษาให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันชำระหนี้ตามฟ้องให้แก่โจทก์ตามสิทธิเรียกร้องที่โจทก์มีต่อจำเลยทั้งห้าในทางแพ่ง สำหรับคดีนี้ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ รวมทั้งให้โจทก์มีสิทธิบังคับจำนองเอาแก่ที่ดินตามฟ้องในฐานะเจ้าหนี้จำนองผู้ทรงทรัพย์สินจำนองเหนือที่ดินตามฟ้องตามกฎหมายสารบัญญัติด้วย ความรับผิดชอบดังกล่าวของจำเลยทั้งห้าก็คือ หนี้ตามคำพิพากษา หากจำเลยทั้งห้าในฐานะลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้หรือชำระไม่ครบ โจทก์ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ย่อมมีสิทธิบังคับคดี และในกรณีหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้หรือชำระไม่ครบ โจทก์ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ย่อมมีสิทธิบังคับคดี และในกรณีหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้เงินการบังคับคดีย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๔ และมาตรา ๒๘๒ คือการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลย

ทั้งห้าหรือบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องของจำเลยทั้งห้า เพื่อนำออกขายทอดตลาดและนำเงินที่ได้มาชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้แก่โจทก์ อันเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่กฎหมายให้สิทธิแก่โจทก์โดยสืบเนื่องจากผลแห่งคำพิพากษา และไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ศาลจำต้องระบุสิทธิในการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของจำเลยทั้งห้าไว้ในคำพิพากษาด้วย ดังนี้ เมื่อศาลชั้นต้นได้พิพากษาให้โจทก์ชนะคดีเต็มตามฟ้อง และโจทก์ก็ได้มีคำขอให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยทั้งห้า การที่คำพิพากษามีได้ระบุให้โจทก์ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าออกขายทอดตลาดอันเป็นขั้นตอนในการบังคับคดีจึงหาเป็นเหตุให้โจทก์ไม่มีสิทธิที่จะบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่

โจทก์มีคำขอท้ายฟ้องและอุทธรณ์ฎีกาในเหตุดังกล่าวโดยตรงขึ้นมายังศาลสูงก็ชอบที่ศาลจะต้องกล่าวในคำพิพากษาให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะบังคับคดียึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าได้ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่คู่ความและเจ้าพนักงานบังคับคดีในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามคำพิพากษาในเนื้อหาคดี ศาลฎีกาจึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำพิพากษาให้ครบถ้วนตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์

คำถาม ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้เพิกถอนหมายจับผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจะอุทธรณ์คำสั่งได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗๙/๒๕๕๕ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอออกหมายจับผู้ต้องหาศาลชั้นต้นได้สอบสวนแล้วมีคำสั่งอนุญาตให้ออกหมายจับผู้ต้องหาฉบับลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต่อมาผู้ต้องหายื่นคำร้องขอให้เพิกถอนหมายจับดังกล่าว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ต้องหา ผู้ต้องหายื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งให้เพิกถอนหมายจับผู้ต้องหา ผู้ร้องฎีกา

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องว่า การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคำร้องขอเพิกถอนหมายจับผู้ต้องหานั้น ผู้ต้องหามีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เพื่อขอให้เพิกถอนหมายจับผู้ต้องหาได้หรือไม่

เห็นว่า ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า “ให้ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ออกหมายเรียก หมายอาญา หรือหมายสั่งให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่น

(๒).....ฯลฯ.....”

สำหรับอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวในการออกหมายอาญาประเภทหมายจับ นั้น **จะต้องปรากฏเหตุตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖** ซึ่งบัญญัติว่า “เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ

(๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี...” และตามมาตรา ๕๙/๑ บัญญัติต่อไปว่า “ก่อนออกหมาย จะต้องปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่ามีเหตุที่จะออกหมาย ตามมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๙ หรือมาตรา ๗๑....”

จากบทบัญญัติดังกล่าว เห็นว่า การออกหมายจับผู้ต้องหาตามคำร้องของ พนักงานสอบสวนเป็นอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น เพื่อให้การสอบสวนผู้ต้องหาดำเนินไปตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม โดยไม่มีปัญหาติดขัด ล่าช้าหรือมีอุปสรรคในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมชั้นต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ โดยที่ขณะนั้นยังไม่เป็นการฟ้องคดีมาสู่การพิจารณาของศาล แต่เป็นอำนาจพิเศษที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้นมีอำนาจออกหมายจับผู้ต้องหาตามคำร้องของพนักงานสอบสวนได้ ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ และมาตรา ๕๙/๑ โดยเฉพาะ จึงไม่ใช่เรื่องที่กฎหมายมีความประสงค์จะให้ผู้ต้องหาเย็นอุทุรณ ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ เพราะจะทำให้การดำเนินงานกระบวนการยุติธรรมประสบอุปสรรคและเกิดความล่าช้า ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสาม บัญญัติเป็นใจความว่า “ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรโดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับได้ตามมาตรา ๕๙/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว...” และตามวรรคสี่ ตอนท้าย บัญญัติว่า “...หากความปรากฏต่อศาล ในภายหลังว่าได้มีการออกหมายจับไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมี

คำสั่งให้เพิกถอนหมายจับหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายจับได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้” โดยบทบัญญัติของมาตรานี้ก็ได้ระบุวิธีการให้ศาลชั้นต้นซึ่งออกหมายจับมีอำนาจโดยตรงในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากการออกหมายจับผู้ต้องหาโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ทั้งนี้ได้ระบุให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นแต่อย่างใด แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างชัดเจนว่ามีวัตถุประสงค์จะให้กระบวนการยุติธรรมในชั้นการขอออกหมายจับ การขอเพิกถอนหมายจับตลอดจนการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องยุติไปในระดับศาลชั้นต้นเท่านั้น อีกประการหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๗ ยังได้บัญญัติว่า “หมายจับคงใช้ได้อยู่จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นขาดอายุความหรือศาลซึ่งออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน” ดังนั้น หากผู้ต้องหาที่ถูกออกหมายจับได้เข้ามามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนแล้ว หมายจับก็ย่อมสิ้นผลไปในตัว หรือหากคดีขาดอายุความ หรือศาลชั้นต้นซึ่งออกหมายจับนั้นได้ถอนหมายจับคืนเสียแล้ว หมายจับก็ย่อมสิ้นผลเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยประกอบกันมาผู้ต้องหาจึงไม่มีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เพิกถอนหมายจับผู้ต้องหาต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ของผู้ต้องหา เป็นการสั่งรับอุทธรณ์โดยไม่ชอบ และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ชอบที่จะไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ต้องหาเช่นกัน ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ รับวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้หาหานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาของผู้ร้องฟังขึ้น

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ